

DOCENTA EDUARDA RIEKSTIŅA 85 GADU ATCEREI

INGRĪDA HENIŅA

Institute of Mathematics of Latvian Academy of Sciences and University of Latvia

Akadēmijas laukums 1, LV-1524, Rīga, Latvia

E-mail: ingridah@navigator.lv

Reizē ar universitāti atzīmējama atceres diena vienam no izcilākajiem visu laiku Latvijas matemātiķiem, Latvijas Zinātņu akadēmijas Goda doktoram (1992) Eduardam Riekstiņam. Viņa lekcijas universitātē klausījušies vairāku paaudžu fiziķi, matemātiķi, ekonomisti, ķīmiķi, biologi. Ar uzkrātajām enciklopēdiskām zināšanām viņš dāsni dalījās ar kolēģiem un studentiem, iemantodams dziļu cieņu un autoritāti. Docenta pētījumi funkciju teorijā iemantoja vispasaules atzinību, viņa pirmā monogrāfija par asimptotiskiem izvirzījumiem drīz vien pēc izdošanas kļuva par bibliogrāfisku retumu.

Eduards Riekstiņš dzimis 1919. gada 9. oktobrī Doles salā daudz bērnu ģimenē. 1937. gadā pēc Rīgas 1. ģimnāzijas beigšanas viņš strādā par būvstrādnieku, kantoristu, līdz 1938. gadā iestājas Latvijas universitātes Matemātikas un dabaszinātņu fakultātes Matemātikas nodaļā. Kad jāizvēlas specialitāte, viņš ilgi svārstās, nevarēdams pieņemt lēmumu. Vienlīdz saistoša kā matemātika, tā fizika. 1943. gadā universitāte ar izcilību pabeigta un iegūta fiziķa specialitāte. Seko grāmatveža darbs Rīgā Koperšmita rūpnīcā. Bet no vācu darba dienesta izvairīties neizdodas. Eduardam Riekstiņam karš beidzas Itālijā, bet līdz Rīgai ir grūts vairāku mēnešu garš mājupceļš. 1945. gada augustā rodas iespēja iekārtoties darbā par skolotāju savā bijušajā skolā, bet septembrī izdodas noformēties par laborantu, bet drīz vien arī par asistentu universitātē Vispārīgās matemātikas katedrā. Skolotāja darbs paralēli tiek turpināts līdz 1950. gadam. Universitātē Eduards Riekstiņš no 1949. līdz 1953. gadam ir vecākais pasniedzējs. Pēc disertācijas aizstāvēšanas 1952. gadā viņš kļūst par katedras vadītāju (1953-1970), docenta diplomu saņemot 1955. gadā. Sekmīgais zinātniskais darbs funkciju teorijā, pētot telegrāfa vienādojumu sistēmas, viņu piesaista matemātiskai fizikai. 25 pedagoģiskā darba gadus universitātē lasītās lekcijas ir daudzkārt izdotas mācīblīdzekļu veidā, bet to apkopojums ir divas iespaidīgas mācību grāmatas: *Matemātiskās fizikas vienādojumi*, 1964, 530 lpp. un *Matemātiskās fizikas metodes*, 1969, 629 lpp. Liels darbs ir ieguldīts skolēnu olimpiāžu rīkošanā, esot par vadītāju to pirmsākumos, uzdevumu krājumu izdošanā, matemātikas metodikas jautājumu izstrādāšanā, aspirantu vadīšanā un lielā administratīvā darba nasta, katedras vadītāja pienākumus pildot. 1969. gadā Eduards Riekstiņš pāriet darbā uz Zinātņu akadēmijas Fizikas institūta Matemātikas sektoru (vēlāk laboratoriju), lai nodotos zinātniskam darbam. Iznāk 3 sējumu darbs *Integrāļu asimptotiskie attīstījumi* (1974., 1977., 1981.), monogrāfijas *Atlikumu novērtēšana asimptotiskos attīstījumos* (1986) un *Vienādojumu sakņu asimptotika un novērtējumi* (1991) (visas krievu val.). Par šo darbu ciklu Eduards Riekstiņš 1991. gadā saņem M. Keldiša prēmiju. Aizrautīgā darbā top brošūra *Naturālo skaitļu nosaukumi pasaules tautu valodās* (1989). Plašāk par docenta dzīvi un darbu var izlasīt [1] un [2].

LITERATŪRA

- [1] И. Хения и Т. Цирулис. Эдуард Янович Риекстыньш (1919-1992). *Латв. мат. ежегодник*, **34**, 1993, 256 - 264.
- [2] T. Cīrulis and I. Henriņa. Dr. math. Eduards Riekstiņš (1919-1992). *Proc. Latv. Acad. Sci., Sect. B*, (9/10), 1994, 65 - 69.